

Asia: VN/15129/2025

Hallituksen esitys kotoutumislain muuttamisesta (tekniinen)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Varsinais-Suomen liitto viittaa aluksi aiempiin kotoutumislain muutoksista annettuihin maakuntahallituksen lausuntoihin 20.6.2022 §111 ja 23.10.2023 §133. Varsinais-Suomen liitolla ei ole huomautettavaa nyt esitettyihin muutoksiin mutta haluaa kiinnittää huomiota muutamiin keskeisiin näkökohtiin.

Varsinais-Suomen liitto toteaa nyt esitettyjen muutosten koskevan erityisesti viranomaisten tiedonsaantioikeuksia, lakiviittausten ajantasaistamista ja hallinnollisten roolien selkeyttämistä. Vaikka muutokset ovat pääosin teknisluonteisia, niillä voi olla epäsuoria vaikutuksia asiakkaiden palvelukokemukseen. Asiakasvaikutusten voi arvioida olevan vähäisiä mutta epäsuorasti pääosin myönteisiä. Esimerkiksi kielitaidon päättötestauksen kehittämisen voi arvioida parantavan testauksen laatua pitkällä aikavälillä. Muutokset eivät sinänsä luo uusia oikeuksia tai velvollisuuksia asiakkaille. Liitto toteaa myös, että samalla kun toimijoiden roolien selkeyttäminen voi parantaa tehokkuutta, se voi myös siirtymävaiheessa aiheuttaa epäselvyyksiä tai katkoksia palveluissa, jos vastuunkanto tai vastuiden sisäistäminen ei ole käytännössä selvä.

Varsinais-Suomen liitto kiinnittää toisaalta myös huomiota jo aiemmissa lausunnoissa todettuun säädösten yksityiskohtaisuuteen, eräisiin rajauksiin ja ristiriitaisuuksiin sekä tiedonsaannin vaiheistuksia koskeviin määrittelyihin. Esimerkiksi ELY-keskusten vastuu pakolaisten kuntiin ohjauksessa on eräs tällainen osa-alue, jossa ao. tiedonsaannin haasteet saattavat realisoitua. Lisäksi asiakastietojärjestelmien laajuudet sekä monien prosessien hitaus on myös mainittava asiaina, joihin tulisi kiinnittää huomiota. Keskeistä olisi myös alueellisten tarpeiden ja kuntien resurssien nykyistä parempi huomiointi. Varsinais-Suomen liitto kiinnittää viranomaisyhteistyön osalta huomiota myös elinvoimakeskusuudistukseen. Uusi organisoituminen tulee tietysti huomioida asianmukaisesti kotoutumisasioissa yleisesti ja tiedonsaantikysymysten osalta erityisesti. Asia pitää huomioida myös

lakitekstissä. Lisäksi hyvinvointialueiden rooliin ja tehtävien selkeyttämiseen tulisi edelleen kiinnittää huomiota.

Varsinais-Suomen liitto katsoo, että tiedonsaantioikeuksien laajentaminen viranomaisten välillä voi nopeuttaa palveluprosesseja ja vähentää asiakkaan hallinnollista taakkaa ja mahdollistaa paremman palvelujen kohdentamisen, yhteensovittamisen ja sujuvuuden (kunnat, ELY-keskukset, Opetushallitus, KEHA-keskus).

Tietosuojalainsäädäntöön liittyvät näkökohdat tulee kuitenkin huomioida, vaikka tiedonsaanti onkin rajoitettu vain välttämättömiin tietoihin. Tietosuojan käytännön toteutus ja valvonta ovat ratkaisevassa asemassa. Asiakastietojärjestelmien laajempi käyttö edellyttää toimivia teknisiä ratkaisuja ja henkilöstön osaamista. Mikäli näissä on puutteita tai viipeitä siirtymävaiheessa, voi tämä heijastua asiakaspalveluihin ainakin lyhyellä tähtäimellä.

Perusopetuslain viittauksen päivitys ei muuta asiakkaan oikeutta saada tukea, mutta varmistaa palvelujen jatkuvuuden kunnissa. Lakiviittausten päivitys (esim. perusopetuslain 17 § → 20 c §) varmistaa, että kunnat voivat jatkossakin hakea valtion korvauksia erityiskustannuksista, kuten kansainvälistä suojelua saavien lasten tukitoimista. Tämä ehkäisee epäselvyyksiä ja mahdollisia korvausten menetyksiä. Opetushallituksen vastuu kielitaidon päättötestauksen kehittämisestä ja ylläpidosta kirjataan lakiin, mikä selkeyttää vastuita ja tukee kuntien työtä kotoutumiskoulutuksen järjestämisessä.

Varsinais-Suomen liitto toteaa vielä lopuksi, että vaikka muutokset ovat teknisiä, ne voivat epäsuorasti parantaa asiakkaiden palvelukokemusta. Tiedonsaannin helpottuminen ja viranomaisroolien selkeyttäminen voivat vähentää viivästyksiä ja virheitä, mikä on asiakkaan näkökulmasta merkityksellistä.

Tiedonsaantioikeuksien laajennus vähentää tarvetta pyytää suostumuksia tietojen luovuttamiseen, minkä voi arvioida nopeuttavan prosesseja. Esitykseen liittyy kuitenkin myös tietosuojaan, toimeenpanoon ja järjestelmän toimivuuteen sekä säädösten yksityiskohtaisuuteen liittyviä riskejä. Näiden vaikutukset asiakkaille riippuvat pitkälti siitä, kuinka hyvin muutokset jalkautetaan käytäntöön.

Lakimuutosten voidaan myös arvioida olevan pääosin myönteisiä kuntasektorilla lainsäädännön selkeyden ja viranomaisyhteistyön paranemisen sekä korvausmahdollisuuksien turvaamisen näkökulmasta. Haasteina kunnissakin ovat tietosuojan hallinta ja muutosten käytännön toimeenpano.

Nuotio Tarja
Varsinais-Suomen liitto

Höglom Esa
Varsinais-Suomen liitto - Varsinais-Suomen liitto/aluekehityksen vastuualue